

POSUDEK OPONENTA DOKTORSKÉ DISERTAČNÍ PRÁCE

Název disertační práce: **Využitelnost prvků Baťova systému podnikového vzdělávání v současných podmínkách**

Jméno doktorandky: **PaedDr. Mgr. Libuše Ďurišová, Fakulta managementu a ekonomiky, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně**

Studijní obor: **6208V038 Management a ekonomika**

Školitel: **prof. Ing. František Trnka, CSc., Fakulta managementu a ekonomiky, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně**

Oponent: **doc. PhDr. Ing. Aleš Gregar, CSc., Fakulta managementu a ekonomiky, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně**

Datum: 30. 11. 2012

Předložená disertační práce má 190 stran a 2 přílohy. Disertační práce je rozdělena vedle úvodu a závěru do třinácti kapitol, ve kterých jsou zpracována teoretická a koncepční východiska, je stanoven cíl práce, výzkumný problém, výzkumné otázky, hypotézy, použité metody pro výzkum, technika výzkumného šetření, sběr dat, analýza a interpretace dat, vyhodnocení výzkumných hypotéz, formulace závěrů a přínosů disertační práce. V závěru textové části je uveden seznam literatury (celkem 188 titulů) a přílohová část (příloha 1 a 2). Samostatně je uveden přehled publikací autorky disertační práce (celkem 14 titulů).

Charakteristika řešeného tématu.

Tématem disertační práce jsou otázky současných podmínek odborného vzdělávání a zájmu (resp. nezájmu) o učňovské obory ve vztahu k možnostem integrace některých prvků Baťova systému podnikového vzdělávání. Cílem disertační práce je identifikovat klíčové prvky Baťova systému podnikového vzdělávání a současného systému odborného vzdělávání u nás, jejich komparace a prozkoumání možností integrace klíčových prvků Baťova systému podnikového vzdělávání do současného systému počátečního odborného vzdělávání za účelem zvýšení jeho atraktivnosti a kvality. Téma kvalifikační profesní přípravy je tématem základního významu pro řízení lidských zdrojů v podnicích a organizacích. Úspěšně a konkurenceschopné podniky věnují této otázce velkou pozornost a také velké finanční prostředky, protože současná situace v oblasti odborného vzdělávání u nás je z pohledu zaměstnavatelů hodnocena jako velmi neuspokojivá a řada podniků hledá řešení v tom, že vytvářejí vlastní podnikové systémy profesní odborné přípravy svých pracovníků. Z tohoto pohledu je **téma disertační práce velmi aktuální a odpovídá naléhavým požadavkům jak rozvoje teorie (personálního) řízení, tak manažerské praxe.**

V první a druhé kapitole tezí jsou vymezeny základní pojmy a je popsán současný stav odborného vzdělávání v ČR. Tyto kapitoly jsou zpracovány velmi přehledně a doktorandka zde podrobně charakterizuje základní pojmy a vztahy, které jsou významné po řešení zvoleného tématu.

V kapitole třetí, čtvrté a páté je zpracován přehled historie odborného vzdělávání v českých zemích, vlivy působící na rozvoj podnikového a odborného vzdělávání a nejvýznamnější školy podnikového vzdělávání ve světě, včetně Bařovy školy práce a systému odborné přípravy ve firmě Bařa v období dvacátých a třicátých let minulého století. Důležité je, že doktorandka důsledně sleduje linii definice tématu tezí disertační práce. Okruh autorů, které cituje, reprezentují podstatná názorová hlediska v této oblasti.

Šestá a sedmá kapitola přináší přehled o institucích podnikového výchovně vzdělávacího systému ve firmě Bařa ve třicátých letech a o rozvoji středních odborných škol, které navazovaly na Bařovy závodní odborné školy ve Zlíně.

Osmá kapitola přináší velmi zajímavou a přehledně zpracovanou komparaci tradičního a bařovského systému odborného vzdělávání se současnou kurikulární reformou odborného vzdělávání u nás, ve které by mělo jít o změnu funkce školy, důraz je položen na přípravu žáků na celoživotní učení a na proces učení vlastními činnostmi, na získávání a rozvoj klíčových a odborných kompetencí potřebných a užitečných pro praktický život a profesní uplatnění. Z porovnání bařovského systému se současnou kurikulární reformou je patrné, že Bařův propracovaný vzdělávací systém je velmi moderní, nadčasový a mnoho jeho prvků lze úspěšně využít i v současné době u nás.

Devátá kapitola uvádí souhrn teoretické části a formulaci teoretických východisek pro výzkumnou část disertační práce, ve vztahu k výzkumnému problému a hlavnímu cíli, na který je práce zaměřena.

V desáté kapitole jsou formulovány cíle disertační práce, obecným cílem je identifikovat klíčové prvky Bařova systému podnikového vzdělávání a současného systému odborného vzdělávání u nás, jejich komparace a prozkoumání možností integrace klíčových prvků Bařova systému podnikového vzdělávání do současného systému počátečního odborného vzdělávání za účelem zvýšení jeho atraktivnosti a kvality. Pro dosažení tohoto hlavního cíle je formulováno šest dílčích specifických cílů. Dále jsou **formulovány pro výzkumné ověření výzkumné otázky** (č. 1-10) **a tři pracovní hypotézy**. Postup zpracování disertační práce předpokládá jak studium primárních historických pramenů a odborné literatury, tak analýzu dat získaných vlastním terénním výzkumem. Metodologický přístup je koncipován jako explorativně-deskriptivní výzkumné šetření s kombinací kvantitativního a kvalitativního výzkumu. Ve výzkumu bylo osloveno 200 respondentů, žákyň a žáků 9. ročníků čtyř vybraných ZŠ okresu Zlín a osm firem zlínského okresu. Pro sběr dat byl použit dotazník.

V jedenácté kapitole je zpracována analýza a interpretace výzkumných dat a prezentovány výsledky dotazníkového šetření ve vztahu k výzkumným otázkám a pracovním hypotézám. Výsledky přinášejí odpovědi na základní otázky spojené s cílem disertační práce tj. zjistit, které z prvků Bařova systému podnikového vzdělávání by bylo možné uplatnit v dnešních podmínkách počátečního odborného vzdělávání v učňovském školství, zmapovat, zda by integrace těchto prvků skutečně zájem o učňovské obory zvýšila a zda by firmy byly schopné a ochotné akceptovat závěry z výzkumného šetření.

Dvanáctá kapitola přináší shrnutí a závěry výzkumné části disertační práce. Všechny výzkumné otázky bylo možné na základě provedené analýzy výzkumných dat zodpovědět a formulovat závěry k cílům disertační práce. Pracovní hypotézy byly potvrzeny a v závěru lze konstatovat, že v Bařově systému podnikového vzdělávání existují specifické prvky, které lze uplatnit v dnešních podmínkách u nás a jejich integrací do systému současného počátečního odborného vzdělávání by se zvýšil zájem o učňovské obory. Závěry disertační práce dokládají, že existuje způsob, jakým lze prvky Bařova systému podnikového vzdělávání úspěšně integrovat do současného systému počátečního odborného vzdělávání v učňovských oborech, aby se zvýšila jejich atraktivnost.

Ve třinácté kapitole jsou uvedeny přínosy disertační práce ve vztahu k rozvoji teoretického poznání a ve vztahu k pomoci pro praxi. Výsledky, které disertační práce přináší, jsou jak pro pedagogickou a manažerskou vědu a výzkum, tak pro pedagogickou a manažerskou praxi mimořádně zajímavé a přínosné, navíc téma zhodnocení odkazu systému řízení Baťa je pro Univerzitu Tomáše Bati velmi důležité a cítí za jeho zpracování velkou zodpovědnost.

Aktuálnost zvoleného tématu

Téma disertační práce je vysoce aktuální jak z hlediska vědeckého zkoumání, tak z hlediska praktické využitelnosti ve strategickém řízení dlouhodobého rozvoje firem a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v ČR. Poznatky získané při řešení disertační práce je možné efektivně využít v manažerské praxi na strategické úrovni řízení podniků, ale i při rozhodování o tvorbě vlastních ŠVP na úrovni řízení jednotlivých škol s ohledem na stávající a budoucí situaci na regionálním i celostátním trhu práce.

Naplnění stanoveného cíle

Cíl disertační práce lze považovat za velmi dobře splněný. Doktorandka formulovala na základě vlastního výzkumu a analýzy použité literatury nosné závěry pro implementaci specifických prvků Baťova systému podnikového vzdělávání do současného systému odborného vzdělávání u nás. Samostatná pozornost je věnována tomu, jakým způsobem lze prvky Baťova systému podnikového vzdělávání úspěšně integrovat do současného systému odborného vzdělávání v učňovských oborech, aby se zvýšila jejich atraktivnost.

Postup řešení zvoleného tématu a konkrétní přínos studenta

Ke zvolenému postupu zpracování disertační práce nemám připomínky, považuji ho za metodologicky správný, v části teoretické i výzkumné vnitřně vyvážený a logicky provázaný. Přínos doktorandky je možno spatřovat ve velmi kvalitně zpracované teoretické části disertační práce, formulaci teoretických východisek pro identifikaci a integraci specifických prvků Baťova systému podnikového vzdělávání do současného systému odborného vzdělávání v učňovských oborech. Cenné jsou také pasáže věnované širšímu historickému kontextu a zhodnocení vývoje odborného vzdělávání a učňovského školství u nás. Přínosem doktorandky jsou pak velmi zajímavá zjištění a závěry z empirického výzkumu, který byl v disertační práci zpracován.

Význam pro praxi a rozvoj vědního oboru

Předložená práce má zřejmý přínos pro teorii i praxi, protože přináší poznatky pro strategické řízení dlouhodobého rozvoje firem a školských zařízení v oblasti odborného vzdělávání a profesní přípravy žáků a pozdějších pracovníků podniků. Z pohledu rozvoje teorie je důležité vymezení a utřídění základních pojmů a vztahů významných pro formulaci konceptu změny výchovně a vzdělávací soustavy u nás, ve vztahu k odbornému vzdělávání a profesní přípravě.

Formální úprava a jazyková úroveň

Předložená disertační práce je napsána srozumitelným a kultivovaným jazykem. Získané poznatky a vyvozené závěry jsou formulovány jasně, přehledně a v logických návaznostech. Formální a jazyková úprava práce je na velmi dobré úrovni. Rozsah použitých literárních zdrojů je přiměřený, je použita relevantní a aktuální naše i zahraniční literatura. V přehledu vlastních publikací uvádí doktorandka 14 příspěvků z konferencí, publikací v odborných časopisech, monografie a kapitoly v monografiích. Příspěvky se většinou zabývají tematikou blízkou tématu disertační práce a svědčí o velmi dobré publikační aktivitě doktorandky.

Navrhuji, aby při obhajobě disertační práce doktorandka blíže vysvětlila své stanovisko **k těmto otázkám:**

- z komparace tradičního a baťovského systému odborného vzdělávání (str. 117-118) vyplývá, že Baťův systém je velmi moderní, nadčasový, kde nebo kdo by mohl, nebo měl chtít prosadit využití těchto moderních prvků do současného systému odborného vzdělávání u nás?
- měla jste možnost výsledky svého výzkumu a závěry disertační práce prezentovat na takovém místě, které může o využití těchto výsledků efektivně rozhodnout? Existuje podle vašeho názoru takové místo (na úrovni regionu, kraje, MŠMT)?
- měly školy a podniky, se kterými jste spolupracovala při sběru dat pro výzkum, zájem o výsledky vašeho výzkumu, uvažujete o tom, že informaci o výsledcích svého výzkumu jim dáte k dispozici?
- jaké další otázky ve vztahu k tématu vaší disertační práce považujete za potřebné dále zkoumat, budete ve výzkumu tohoto tématu dále pokračovat?

Závěr

Konstatuji, že autorka předložené doktorské disertační práce prokázala potřebnou schopnost a připravenost k samostatné výzkumné práci ve vědním oboru Podniková ekonomika a management. Doporučuji proto předloženou disertační práci k obhajobě a po úspěšném obhájení této práce udělení akademického titulu Ph.D.

Ve Zlíně dne 30. 11. 2012.

Doc. PhDr. Ing. Aleš Gregar, CSc.

Adresa autora posudku:

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky, Mostní 5139
760 01 Zlín, tel. 576032032, e-mail: gregar@fame.utb.cz